

(əvvəlki qəzetimizin
ötən saylarında)

“Bakıda torpaqlar dağıdılıb”

Heydər Əliyev torpaqdan düzgün istifadə edilməsinə xüsusi əhəmiyyət verir və deyirdi ki, dünyada torpaqdan qiymətli heç nə yoxdur. Ulu öndər bu barədə danışarkən demişdir:

– Heç kəs düşünməsin ki, Azərbaycan Prezidenti fərdi tikinti prosesinə maneçilik törətmək, yaxud onun qarşısını almaq istəyir. Yox! Mən istəyirəm ki, bizim o yaxşı inşaatçılar, son vaxtlar tikdikləri kimi, çoxmərtəbəli evlər tiksinlər. İstəyirəm ki, o pullu adamlar – o pulları haradan toplayıblarsa, öz vicdanları bilər – özlərinə yaxşı ev tiksinlər. Mən etiraz etmirəm. Ancaq dövlətin mənafehinin pozulmaması şərtidir.

Dövlətin mənafeyi torpaqdır. Torpaqdan qiymətli dünyada heç nə yoxdur. Hər şeyi almaq, düzəltmək, tikmək olar. Amma Azərbaycanda yenidən bir hektar torpaq sahəsi yaratmaq olmaz. Əgər olanları biz bu cür məsuliyyətsiz, özbaşına buraxsaq ki, kim nə istəyir onu etsin... Ona görə də, mən birinci növbədə Bakının bütün rayonlarının icra hakimiyyəti başçılarına bu barədə fəaliyyətlərini pisləyirəm, onların işini qeyri-qənaətbəxş hesab edirəm. O cümlədən Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin də. Hacıbala Abutalıbov gələndən Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı kimi, çox iş görüb və indi, yəqin ki, bu barədə ona böyük ittiham irəli sürmək düzgün olmazdı. Amma təəssüflər olsun ki, ondan öncəki dövrdə Bakıda torpaqlar dağıdılıb. İndi də bəzən mənimlə danışanda görürəm ki, öz gücsüzlüyünü göstərir. Filan icra hakimiyyəti başçısı etdi... Deyirəm, niyə qoyursan? Deyir, qadağan edirəm, sözümə baxmır. Soruşuram niyə? Deyir ki, yuxarıdan kimə onu dəstəkləyir. Mən açıq söhbət edirəm. Kim dəstəkləyir? Kim yuxarıdan dəstəkləyir? Belə qanunsuz hərəkətləri Prezident Aparatından, Nazirlər Kabinetindən, Milli Məclisdən, haradan dəstəkləyirlər?

Amma mən düşünürəm ki, Abutalıbov bu barədə yalan məlumat verir. Gəlin danışaq, əgər bizim üçün Azərbaycan və onun paytaxtı Bakı hər şeydən əzizdirsə, torpaq bizim müstəqil Azərbaycanın ən yüksək sərvətidirsə, bunu ayrı-ayrı adamların marağına təslim etmək olarmı? Bu barədə hər kəs düşünməlidir

“Sənin yanına 2 nəfər əlavə dayə də qoyaydım?”

Bəzi məmurlar ona göstərilən etimadı doğrultmadıqlarına görə ulu öndərin ciddi tənbeh və tənqid hədəfinə çevrildilər. Bunlardan birini təqdim edirik.

– Çörəklə təminat sahəsində yaranmış vəziyyət də, bəli, bu proseslərin nəticəsidir. Feyruz Mustafayev (Taxıl Məhsulları Dövlət Şirkətinin prezidenti – F.S.) burada indi and-aman edir ki, mən Heydər Əliyevi belə istəyirəm, belə istəmişəm. Buna mənim şübhəm yoxdur. Bəli, mən Azərbaycanda vaxtilə işləyəndə Feyruz Mustafayev mənim tərəfimdən irəli çəkilməmiş və yüksək qiymətləndirilmiş bir adamdır. Raykom katibi oldu, fəxri adlar verildi və s. İndiki vəzifəyə də Feyruz Mustafayev mənim şəxsi təşəbbüsümlə təyin olunub. Onu məhz mən təklif etmişəm, başqa adam təklif etməyib. Ancaq mən Feyruz Mustafayevi bu cür məsul vəzifəyə təyin edəndə hesab edirdim ki, o, uzun müddət rayonlara rəhbərlik edib, kənd təsərrüfatı işini bilir, taxılçılıq işini bilir, başqa işləri bilir. Sonrakı dövrdə Nazirlər Kabinetində Aqrar-Sənaye Birliyində işləyib, Baş nazirin müavini olub, təcrübəli adamdır. Yaxşı, indi, Feyruz, bəs işin nəticəsi nə olub? Yaxşı, mən səni bu vəzifəyə təyin edəndən sonra sənin yanına iki nəfər əlavə dayə də qoyaydım? Əgər təcrübəsiz adam olsaydın, deyərdin ki, bəli, təcrübəm olmayıb. Sən həyat görmüsən, təcrübə keçmişən. Məhz o ağır sahəyə mən səni çağırıdım. Dedim ki, get ora, ağır sahədir, burada oğurluq olub, qanun-

suzluqlar var. İndicə burada deyildi ki, o vaxt biz gələndə orada on milyon dollarlıq müqavilə bağlanmışdı, onun hesabına bir qram da buğda gəlməmişdi. Dedim get otur, oranı düzəlt. İndi düzəltmək əvəzinə sən min cür bəhanə gətirirsən...

“Guya böyük iş görülüb”

Bakıda Benəlxalq Bankın yeni binasının açılışında Heydər Əliyev banklar tərəfindən kreditlərin verilməsində və qaytarılmasında yol verilən nöqsanları ciddi tənqid etmişdi:

– Hər bir kredit ona görə verilir ki, bank bundan qazanc götürsün. Onu müəyyən faizlə verir və hər ay onun faizini almalıdır. Yaxud, hansı müddətə verirsə, onun faizini almalıdır. İndi faiz kənarında qalıb, verilən kreditin özünü qaytara bilmirlər. Bu qədər dəhşətli hallara yol vermək olarmı? Heç kəs güman etməsin ki, bunlar bağışlanacaq, heç kəs güman etməsin. Mən, ola bilər, bu sözləri bu yaxınlarda deyəcəkdim. Bu gün mənə yaxşı fürsət vermişiniz, mən bunları deyirəm və həm Beynəlxalq Bankın, həm Milli Bankın, həm Maliyyə Nazirliyinin, həm də başqa bankların rəhbərliyindən tələb edirəm ki, bu məsələləri tezliklə həll etmək lazımdır.

Verilmiş kreditlər qaytarılmalıdır və banklar gələcəkdə yalnız sağlam prinsiplər əsasında fəaliyyət göstərməlidir. Bizim valyuta imkanlarımız onsuz da məhduddur. Bu, respublikamızın iqtisadiyyatında baş vermiş çətinliklərlə əlaqədardır. Bunun bir çox obyektiv səbəbləri vardır. Belə bir şəraitdə hər manat, dollar, sent bizim üçün əhəmiyyətlidir. Amma yüz minlərlə, yaxud milyonlarla kredit verirsiniz, mən də prokurorluq işçilərini səfərbər edirəm, üç-dörd ay bunu axtarırsınız ki, krediti alan bu adam hara gedib, haradadır, nə cür gedib, bunu qaytararaq, qaytaranda da mənə çox sevinclə məlumat versinlər ki, iki, üç milyon qaytardıq. Guya, böyük iş görülüb. Özümüz öz əlimizdə olan valyutayı yaramaz adamlara veririk, ondan sonra da nə qədər vaxt, iş sərf olunur ki, bunları geri qaytaraq. Kimdir günahkar? Bunun günahkarları bank işçiləridir, həmin bu bank işçilərinə havadarlıq edən, onlarla bu çirkin əlaqələrə girən adamlardır. Təəssüf ki, vəzifəli adamlar da bu çirkin əməllərə girirlər...

Energetika rəisi elektrik enerjisinə pul vermir. Niyə?

Nəqliyyat xidmətində və kommunal xərclərin ödənilməsində güzəştlərin aradan ləğvi barədə hökumət məcburi qərar vermişdi. Ulu öndər tədbirlərin birində bu qərarın əsaslı olduğunu iştirakçıların diqqətinə çatdırmışdı:

– Bizdə son vaxtlara qədər, bu güzəştləri ləğv edənə qədər polis, prokurorluq işçiləri şəhər nəqliyyatından pulsuz istifadə edirdilər. Bilmirəm niyə indiye qədər buna yol verilmişdir. Keçmişdə belə çıxırdı ki, bunlar dövlət işi ilə məşğuldurlar, ona görə də pulsuz gedirlər. Biz bunu ləğv elədik. Amma mən Moskvada olanda öyrəndim ki, nəinki polis, prokurorluq və ya digər inzibati orqanların işçiləri, hətta bütün hərbi qulluqçular şəhər nəqliyyatından pulsuz istifadə edirlər. Mənə dedilər ki, Moskvada şəhər nəqliyyatından, ola bilər ki, 80 faiz camaat pulsuz istifadə eləyir, cəmi 20 faizi pul verir. İndi ola bilər, Moskva

şəhərinin, yaxud digər şəhərlərin başqa iqtisadi imkanları var ki, onlar dotasiyanı verirlər, nəqliyyatı saxlayırlar. Amma bu da daimi deyil. Bunu çox saxlaya bilməyəcəklər. Bu, mümkün deyil. Ona görə də biz bu güzəştləri ləğv etdik. Tamamilə düz etmişik və bunu da düzgün başa düşmək lazımdır. Eşitmişəm ki, bəzi ayrı-ayrı qüvvələr istəyirlər ki, bu təbəqələrdən istifadə etsinlər, bunları qızıqdırsınlar, bunlar bir hay-küy salınsınlar. Bunlar əhəmiyyətsizdir. Çünki bu insanlar bizim siyasətimizə, o cümlədən iqtisadi siyasətimizə də, sosial siyasətimizə də inanırlar. Əgər kimisə yoldan çıxaracaqlarsa, biz onların da qarşısını almağa qadirik. Mən hesab edirəm ki, çox düzgün iş görmüşük və bunun da nəticələri alınacaqdır. Bu nə cür ola bilər? Rasızadə dəfələrlə gəlib mənə danışır ki, Müslüm İmanov – energetika sisteminin rəisi elektrik enerjisinə pul vermir. Niyə vermir? Çünki arvadı müəllimdir. Yaxud, böyük bir biznesmen bilmir pulu hara qoysun, amma elektrik pulu vermir, çünki arvadı müəllimdir. Bilirsiniz, bunlar tək-tək hallar deyil, belələri çoxdur. Ailədə 5-6 adam var, biri biznesmendir, biri başqa yerdə işləyir, yaxşı məvacib alır, amma biri müəllimdir, ya müəllimdir, – onun hesabına bunlar elektrik enerjisinin pulundan, ya qaz pulundan, başqa şeylərdən, – ha-

ki, Azərbaycanın ərazisində – Dağlıq Qarabağda olan yüz minə qədər erməni əhalisi onu əhatə edən milyonlarla azərbaycanlı əhalidən güclü oldu və Dağlıq Qarabağdan azərbaycanlıları zorla çıxardı. Xankəndidən azərbaycanlıları zorla çıxardılar və azərbaycanlılar həmin yüz min erməninin əlində aciz qaldılar. Bunu təsəvvür etmək mümkün deyil. Bunlar hamısı o səbəbdən meydana gəldi ki, bir tərəfdən, Azərbaycanı idarə edənlər öz xalqına xəyanət etdilər, ikinci tərəfdən də ayağa qalxmış xalqın milli azadlıq hərəkatından ayrı-ayrı adamlar öz şəxsi məqsədləri üçün istifadə etməyə çalışdılar. Hamısı birləşib Ermənistan təcavüzünün əleyhinə getmək əvəzinə, Azərbaycanın daxilində hakimiyyət mübarizəsi, çekişmələr, qruplaşmalar gətirdi.

Bəzən mən soruşuram: Necə oldu ki, Dağlıq Qarabağda ermənilər bir günün içərisində qaldılar və Azərbaycan Respublikasına tabe olmadıqlarını elan etdilər? Bu, necə oldu? Azərbaycan Respublikasının – həm hərbi gücü, həm də insani gücü var idi ki, onları öz yerlərində oturtsun. Deyirlər ki, guya, artıq ermənilərin əlində silah var idi. Bəs azərbaycanlıların əlində silah niyə

Heydər Əliyev dərsləri

məsindən azaddırlar. Bu, ədalətidirmi belə? Ədalətli deyil! Biz müəllimlərin məvacibini artırırdıq, o cümlədən Müslüm İmanovun arvadının məvacibini artırırdıq. Amma Müslüm İmanov elektrik enerjisinin pulunu verməlidir. O biznesmenin də arvadının məvacibini artırırdıq. Amma o biznesmen də elektrik enerjisinin, yaxud başqa məişət xidmətinin pullarını verməlidir.

Yığışdırmaq lazımdır

Müsavirlərin birində Heydər Əliyev nəqliyyatın normal hərəkətinə süni maneələrə də toxunmuş və onların aradan qaldırılması barədə konkret tapşırıqlar vermişdi:

– Ona görə də bu postlar məsələsinə Daxili İşlər Nazirliyi baxmalıdır. Sonra, deyir, bizim Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi də post qoyur, başqaları da qoyurlar. Onlar da buna baxmalıdır və o postlar, hansı ki, doğrudan da, cinayətkarların qarşısının alınması üçün, axtarılıb tapılması üçün lazımdır, – onlar olmalıdır, amma qalanları olmalıdır. Yığışdırmaq lazımdır. Buradan Dağıstan sərhədinə qədər, hələ Camalova cənubu dedi, şimalda da belədir. Yaxud, buradan Gürcüstan sərhədinə qədər, Gəncədən Qazaxa qədər, – orada da belədir. Bunlar hamısı bizim həm iqtisadiyyatımıza zərər verir, həm insanlara zərər verir. Ayrı-ayrı adamlara qeyri-qanuni gəlir gətirir, ancaq ümumi işimizə tamam zərər verir. Bunları aradan götürmək lazımdır. Mən tələb edirəm və bizim aparata tapşırıram ki, siz bunların hamısına nəzarət edin: – həm o yoxlamaların aradan götürülməsinə, həm də bu məsələlərə. 10-15 gündən sonra mənə bu barədə rəsmi məlumat verin.

Bunu təsəvvür etmək mümkün deyil

Çıxışlarının birində ulu öndər Dağlıq Qarabağın işğalını şərtləndirən səbəblərin analitik təhlilini vermişdir:

– Təsəvvür etmək mümkün deyil

yox idi? Ermənistan silahlanmağa başladı. 1989-cu ildə bütün Sovetlər İttifaqının mətbuat, informasiya orqanları bağlırdılar ki, Ermənistanda qeyri-qanuni silahlı dəstələr var. Hətta o vaxt Qorbaçov prezident kimi Ermənistanda olan silahlı dəstələrin dağıdılması, tərkiləşdirilməsi haqqında bir fərman da verdi. Doğrudur, bir neçə aydan sonra özü onu ləğv etdi. Bəs Ermənistan o qədər silahlandırsa, Azərbaycanda düşünmək lazım deyildimi ki, bunlar nə üçün silahlanırlar? Bunlar kimə qarşı silahlanırlar – Rusiyanı qarşı, qonşu Türkiyəyəmi, İrənanı, Gürcüstanı qarşı? Yox, Azərbaycana qarşı silahlanırdılar. Bəs nə üçün o illər, o aylar, o günlər həmin proseslərə lazimi qiymət verilmədi? Azərbaycan Ermənistanda olan vəziyyətə uyğun özü üçün bir şərait yaratmadı, öz torpaqlarını müdafiə etməyə qadir olmadı? Nə üçün? Sonra Azərbaycanda da silahlar meydana gəldi. Amma o silahların çoxu daxili çekişməyə, vuruşmağa yönəldildi.

Şübhəsiz ki, Moskvanın – Sovetlər İttifaqının o vaxtkı rəhbərliyinin Azərbaycana və Ermənistanla münasibətləri fərqli idi. Mən bunu keçmişdə də dəfələrlə demişəm, indi də deyirəm ki, Azərbaycana ögey, Ermənistanla isə doğma münasibət var idi. Bu, tarixi həqiqətdir. Təsədüfi deyil ki, o illərdə, məsələn, 1989-cu ildə Azərbaycanda da, Ermənistanda da insanlar mitinqlər keçirirdilər. Ancaq 1990-cı ilin yanvar ayında Azərbaycana sovet ordusunun qoşun hissələri yeridildi. Azərbaycana qarşı Ermənistanın təcavüzündən savayı, sovet ordusunun da təcavüzü baş verdi. Amma Ermənistanda gedən mitinqlər üçün Ermənistanla heç bir qoşun hissəsi yeridilmədi, heç bir qırğın da olmadı. Bu, o vaxt mərkəzin Azərbaycana və Ermənistanla olan münasibətlərinin fərqi aşkar göstərir.

(ardı var)

Faiq SADIQOV,
Əməkdar jurnalist